Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Antonio Zubeldia Olano

Altzaga, Gipuzkoa (1930)

Aurkibidea

Biografia

Altzagako Abali bailarako Abali Goena baserrian jaioa 1930ean. Aita zuen bertakoa eta ama, berriz, Gaintzako Gorostizukoa. 5 anai-arreba ziren etxean eta umetatik baserritik bizi izan da. Eskolan ez zuen zorte handirik izan: 6 urterekin Altzagan hasi eta maisuak bota egin omen zuen euria egiten zuenean bakarrik joaten zelako eskolara; handik Ordiziara bidali zuen aitak eta han ere maisua gaixotu zenez, eskola gabe gelditu zen. Gaztea zela, ama gaixotu zitzaion eta baserriko lanetara bueltatu beharra suertatu zitzaion. Altzagako lehenengo gari-jotzeko makina Antoniok eta beste etxebizitzakoak izan zuten. Altzagako bidea egiten eta basoan lanetan aritua da besteak beste. Soldadutza Donostian egin zuen eta Francori guardiak egiten jarduna da. 32 urterekin ezkondu eta 5 seme-alaba izan zituen.

Zintak

ALG-002

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Otegi, Aitziber
- **Data**: 2011-01-24
- **Iraupena**: 70 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Arteaga, Karmele

Pasarteak

1. Abali baserriaren historia

- **Erref**: ALG-002/001
- **Iraupena**: 0:04:57. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:04:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
Antonio Zubeldia Olano 1930eko azaroaren 15ean Abali baserrian jaio zen, Abali bailaran. Hainbat Abali daude inguruan. Aita bertakoa zuen eta ama berriz Leitzakoa. Garai batean hiru familia ziren etxe honetan. Gaur egun bi familia bizi dira. Orain dagoen etxean lehen zegoena bota ondoren eraiki zuten, duela 100 urte baino gehiago. Auzoan ez zeuden ume asko.

2. Altzagako inguruak

- **Erref**: ALG-002/002
- **Iraupena**: 0:01:25. **Hasi**: 00:04:57. **Bukatu**: 00:06:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
Abali baserria Altzagakoa da. Garai batean bost baserri ziren bertan eta Altzagaraten berriz zazpi. Altzagaratera festetan joaten ziren. Gaintza eta Larraitzerako joera gehiago zuten.

3. Garia lantzeko makinarekin komeriak

- **Erref**: ALG-002/003
- **Iraupena**: 0:03:40. **Hasi**: 00:06:22. **Bukatu**: 00:10:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:
Baserrian behiak eta idiak zituzten. Garia ere egiten zuten. Garia lantzeko makina erosteko hainbat komeria izan zituzten.

4. Gari-jotzea

- **Erref**: ALG-002/004
- **Iraupena**: 0:02:50. **Hasi**: 00:10:02. **Bukatu**: 00:12:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak
- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:
Garai batean, garia lantzeko makina Baliarrainetik ekartzen zuten. Makina hura ordaindu egin behar izaten zuten, hamar duro. Gari-jotzeko lanak nolakoak izaten ziren kontatzen du.

5. Garia eta artoa egiten zituzten

- **Erref**: ALG-002/005
- **Iraupena**: 0:02:48. **Hasi**: 00:12:52. **Bukatu**: 00:15:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:
Gari eta arto asko egiten zuten. Etxean ogi faltarik ez zuten izaten. Goiz garia egiten zuten. Ingurukoen lurretan beraien makina erabiltzen zuten.

6. Errotara gauez, estraperloan

- **Erref**: ALG-002/006
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:15:40. **Bukatu**: 00:17:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Errota Araman eta Zaldibian zeuden. Gauez joaten ziren, estraperloan. Asto gainean joaten ziren. Ez zituzten sekulan harrapatu.

7. Bizilagunekin gauza asko konpartitzen zituzten

- **Erref**: ALG-002/007
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:17:19. **Bukatu**: 00:18:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:
Ogia etxean egiten zuten, bi etxeen artean konpartitzen zuten labean. Hainbat gauza zituzten elkarrekin ondoko bizilagunekin. Baratzea etxe atarian zeukaten baina bakoitzak berea.

8. Garoa eta orbela biltzen

- **Erref**: ALG-002/008
- **Iraupena**: 0:04:34. **Hasi**: 00:18:58. **Bukatu**: 00:23:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:
Baratzea ez zen oso handia. Garoa ekartzera Gaintzara joaten ziren. Beranduago aitak terreno bat erosi zuen inguruan. Garoa segaz biltzen zuten, udazkenean. Garoa nola biltzen zuten, suatzak eginez. Orbela ere gordetzen zuten. Garoa azpiak egiteko erabiltzen zuten.

9. Baserrian zituzten abereak

- **Erref**: ALG-002/009
- **Iraupena**: 0:02:52. **Hasi**: 00:23:32. **Bukatu**: 00:26:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Ganadu gutxi zeukaten belar hutsa ematen zitzaien eta. Esnetako behiak izaten zituzten. Esnea esnezaleari saltzen zioten. Basoan dozena erdi bat ardi izaten zituzten. Ukuilua etxean bertan zeukaten.

10. Eskolatik bidali zuten egun euritsuetan bakarrik joateagatik

- **Erref**: ALG-002/010
- **Iraupena**: 0:02:24. **Hasi**: 00:26:24. **Bukatu**: 00:28:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskolara sei urte zituela hasi zen. 11 urte bete ondoren maisuak eskolatik bidali egin zuen, euria ari zuenean bakarrik joaten zelako. Maisu ona zen baina oso gogorra. Valladolidekoa zen. Eskola herrian bertan zegoen, udaletxearen eraikuntzan.

11. Ordiziako eskolan hasi eta ama gaixotu zitzaion

- **Erref**: ALG-002/011
- **Iraupena**: 0:02:53. **Hasi**: 00:28:48. **Bukatu**: 00:31:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Ordiziako Santa Ana eskolan hasi eta aste gutxi barru ama gaixotu zitzaion eta eskola utzi behar izan zuen. Ordiziako medikua etxera ekarri zuten ama ikustera. Berriro ere eskolaratzen saiatu zen arren ezin izan zuen.

12. Altzagako eskolan erdaraz hitz egin behar zuten

- **Erref**: ALG-002/012
- **Iraupena**: 0:03:47. **Hasi**: 00:31:41. **Bukatu**: 00:35:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Altzagako eskolan erdaraz hitz egiten zuten. Euskaraz hitz egiteagatik zigortu egiten zituzten. Futbolean ibiltzen ziren. Irakurtzen ikasi zuen baina ezer ulertu gabe.

13. Soldadu Donostian

- **Erref**: ALG-002/013
- **Iraupena**: 0:03:26. **Hasi**: 00:35:28. **Bukatu**: 00:38:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
Oreretako ahaide baten laguntzari esker, soldadu bezala Afrikara joateaz libratu ahal izan zuen. Donostiara bidali zuten. Donostiatik Oriora joan ziren instrukzioa egitera. Lizartzako eta Orexako bi lagunekin tokatu zitzaion. Aragoiko batekin laguna egin zen eta erdaraz asko ikasi zuen.

14. Soldadutzako kontakizunak

- **Erref**: ALG-002/014
- **Iraupena**: 0:07:08. **Hasi**: 00:38:54. **Bukatu**: 00:46:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
Kuartelean kabo izendatu zuten. Francori guardiak ere egin behar izan zizkion. Bulego lanak egiten jarri zuten dotore jantzita, hainbat enkargu egiten. Entxufatutako asko zituen inguruan.

15. Francori guardiak egiten soldadu garaian

- **Erref**: ALG-002/015
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 00:46:02. **Bukatu**: 00:47:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Soldadu garaian Francori guardiak egin behar izan zizkion. Garai hartan Franco ona zela iruditzen zitzaien. Guardia haiek nolakoak ziren kontatzen du.

16. Soldadutzako jornala eta zigorrak

- **Erref**: ALG-002/016
- **Iraupena**: 0:03:20. **Hasi**: 00:47:14. **Bukatu**: 00:50:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
San Marcosen entrenamenduak egiten zituzten soldadutzan. Gauez ere ibiltzen ziren. Jornala kobratzen zuten, 15 pezeta. Behin kalabozoan nola sartu zuten kontatzen du. Hamabost hilabete pasa zituen soldadu bezala.

17. Altzagako bideak egiten ibili zen

- **Erref**: ALG-002/017
- **Iraupena**: 0:05:18. **Hasi**: 00:50:34. **Bukatu**: 00:55:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:
Soldaduskatik itzuli zenean Altzagatik Altzagararaterako bidea egiten hasi zen lanean. Bide hura egiteko hainbat istilu izan ziren desjabetzak zirela eta. Metroko duroa ordaintzen ziela gogoan du. Baserri bakoitzak dirua jarri behar izan zuen.

18. Basolanean ibili zen garaia

- **Erref**: ALG-002/019
- **Iraupena**: 0:04:19. **Hasi**: 00:56:40. **Bukatu**: 01:00:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:
Basolanetan ere ibili zen, makina bat lekutan. Gaurkoarekin konparatuta orduko baso lana gogorra izaten zen, aizkora eta trontza besterik ez zituzten erabiltzen eta. Inguruko herrietako basoetara mendiz oinez iristen ziren. Gehienetan, haritzak ateratzen zituzten. Jornala 20 durokoa zen hasieran, eta 30 irabaztera ere iritsi ziren. Inguruan pago motza deiturikoa asko izaten zen, eta gaztaina ere bai. Haritzak, berriz, tarteka ateratzen ziren.

19. Gaztainak bildu eta Ordiziako azokan saldu

- **Erref**: ALG-002/020

- **Iraupena**: 0:01:46. **Hasi**: 01:00:59. **Bukatu**: 01:02:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Gaztainak bildu eta zakuka saltzen zituzten. Gaztainak eskuz nola biltzen zituzten kontatzen du. Gaztaina zakuak Ordiziako arkupe batzuetan uzten zituzten azoka eguna iritsi bitartean.

20. Sagarrekin etxean sagardoa egiten zuten

- **Erref**: ALG-002/021
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 01:02:45. **Bukatu**: 01:04:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Sagarrekin sagardoa egiten zuten etxeko dolarean. Ingurukoek ere erabiltzen zuten Antonioren etxeko dolarea, eta uzten zuten patsa behiei ematen zioten. Garai hartan, dena aprobetxatzen zen.

21. Garai batean Altzagan jendea oso umore onez ibiltzen zen

- **Erref**: ALG-002/022
- **Iraupena**: 0:01:19. **Hasi**: 01:04:22. **Bukatu**: 01:05:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:
Garai batean Altzaga baserriz eta ganaduz beterik zegoen. Gaur berriz ez. Segara joaten zirenean ingurukoekin harremanak izaten zituzten, umore onez ibiltzen ziren. Jaia iristen zenean dantzara joateko gogoz ibiltzen ziren; orain berriz soinua jo eta denak begira geratzen dira.

Transkripzioa
- Antonio, nolakoa zan Altzaa ordun? Altzaga.
- Altzaga zan ordun dana baserritarrez betetakoa, ta dana ganaoz betetakoa, ta oain iñor ez dezu Altzagan lanen ikusten. Hemen [nik goitik behera]... Altzaga baiño gehio giñen Gaintzea, zeatik hemen eguteratik danak Gaintzea [daukeu guk] ta handik honea ta Gaintze. Basoa juten giñen segaa, eta etxekonak aldameneko bason, beste Gaintzeko hoik beste aldetik ixkiñan danak bason... dana ia hizketa hotsa aitzen zala aitzen giñen. Ta gero atsaldean danak [...] ta gurdi kargan ta ez dakit zer ta. Beste anbiente bat zan, beste anbiente bat! Ta, gaiñea, gurdi gaiñen zijona beti berso kantatuz, zea, juten giñen, txistu jo ta bertso kantatuz juten giñen.

- [...]
- Umorez ibiltzen giñen beti
- Nahiz ta lanea jun.
- Bai, nahiz ta lanea jun. Ta oain, oain ez dao holako umoreik hemen. Jaie etorri ta amorrauta dantza itea. Geldittu eziñik itten genun dantza guk. Atsaldeko lauetan hasi ta fuego dantzan! Ta oain, berriz, plaza jun eta eukiko dezu trikitixa jotzen ta iñor ez dantzan hasten. Danak jarri hola ta beida. Ordun... bua! Ordun dantza [iten zan].

22. Dantzara igande arratsaldeetan

- **Erref**: ALG-002/023
- **Iraupena**: 0:01:23. **Hasi**: 01:05:41. **Bukatu**: 01:07:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Larraitzera asko joaten ziren. Olarraingo soinu-jotzailea igande gehienetan bertan izaten zen. Legorretara ere askotan joaten ziren dantzara. Oinez joaten ziren kuadrillan.

Transkripzioa
- Zuek nun muitzen ziñeten? Altzagan hemen bertan, Gaintzea, Larraitza...?
- Larraitza, horrea asko juten giñen Larraitza gu. Urdun hor Baliarraingoa Felix-eo bazan soiñu jotzaille ona —izatez Gaintzakoa zan, Liernia zeon ezkonduta— eta Larraizko haitz baten punta iyotzen zan ta han jotzen zon.
- Jaiero izaten zan?
- Gehienen bai. Eta geroxon zea´re bai, hurruna hasi zan... Legorretako Jainkone ez dakit badakizun nun daon?
- Ez.
- Legorretako karretara ateata, uain sagardotei bat dao, Aulia eo, hua baiño lehentxeo hantxe. Aurrekalden terraza bat zon ta [hauntza]. Hemendio taka-taka-ta, ta hauntza. Han dantza in ta handik Baliarraindik bueltan gauen hortik mendiz etxea etortzen giñan. Askotan!
- Ilusioa.
- Ilusioa? Bueno! Ez oain bezela, [inbirik ez zan]... [Urbia] jun ber deu ta danak kotxian. Oain oiñez ez daki jendek oaingok ta.
- Zuek kuadrillan juten ziñeten?
- Kuadrillan ibiltzen giñen.
- Lagun asko ziñeten hemendik?
- Bai, kirotxokokin asko eoten giñen ta... badakizu, kintakok’e bost bagiñen. Eta gero gaztetxio-zahartxio ez zan ordun oain bezela... danak alkarrekin ibili, hamabost, dozena bat mutil igual. Ta gero, batenbat andregaiakin zalako, harrek alde iten zon, baiño beste...

23. Lagunekin beti hika hitz egin izan du

- **Erref**: ALG-002/024
- **Iraupena**: 0:00:57. **Hasi**: 01:07:04. **Bukatu**: 01:08:01

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Lagunekin beti hika hitz egin du. Etxean berriz, gurasoei zuka eta hika senideen artean. Berorika ez du hitz egin.

Transkripzioa
- Antonio, lagunekin nola hitz eitten zenun, hika ala zuka?
- Hika beti.
- Hika.
- Bai, beti hika.
- Bai mutil, bai neska?
- Neskai ez.
- Neskai zuka?
- Neskai zuka generalen, baiño neskak'e hola bertan konfiantza pixkat [balin] bazan, hika igual, e? Bai.
- Ta neskak zuei?
- Hika, bai, hika, bai.
- Eta etxen?
- Etxen'e neskai hika. Aitta ta amakin ez, zuka, baiño gaiñantzen alkarrekin hika. Oiñ'e hala itten deu.
- Anai-arreba danak hika.
- Bai, bai hika; hika, beti.
- Berorikaik ibili zenun?
- Ez.
- Apaizakin o baten batekin?
- [...] beori ta hoi...
- Ez?
- Apaizai beorri o hola, baiño apaizai kontu gutxi esaten [giñon] guk.
- Medikui?
- Medikui... Ez giñan askotan behartuko medikuna gu ta. Oain ya sarri juten gea, baiño ordun... ta...

24. Euskara politena Tolosaldeakoa da

- **Erref**: ALG-002/025
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 01:08:01. **Bukatu**: 01:09:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:
Euskara politena Tolosaldeakoa dela iruditzen zaio, garbiena delako. Gazteak euskaraz entzuteak poza ematen dio baina gutxi entzuten dela iruditzen zaio.

Transkripzioa
- Eta euskera zutzako nungua da polittena? Nungo euskera gustatzen zaizu

zuri?
- Euskera polittena hemen nik Tolosaldekoa izango dela uste det /ustet/.
- Zeatik? Jendek hala esaten dulako o [...]?
- Ez, ez, garbitasunegatio, garbitasunegati. Zeatik hemen juten zea Ataunen... oiñ Ataunen asko hitzein da oaingo postura, e, baiño lehen garai baten, [etxekotan'e "toixa" ta "etxu"] ta ez dakit zer ta. Ta beste hemen juten zea zea aldea, Oñati aldea ta, hoi, txantxiku zea hoik, ta hoiei euskeraz ai diala´re ez zaie entenditzen. Ta juten bazea Bizkaia, berriz... e? Euskeraz baiño erderaz gehio hitz eitten due /hitzeitteue/ euskeraz ai diela: "tenporak esplendiduak eitten jok e trigua maduratzeko" ta... Oseake, euskerea... hemen... Beno, Tolosatik honea gutxi kanbiauko da, e.
- Eta zuk antzematen dezu gaurko gazteta, zuengadikan gaurko gazteta, euskera diferentzie? Entenditzen dezue gaurko gazten euskera?
- Bai, entendittu hoi bai. Ta nei poza ematen dit askotan, hola, gazteakin, nexka gaxtek eta mutil gaztek-eta ikusi eta kalen euskeraz hitz ein ezkero, baiño oso gutxi aitzen da. Oso gutxi aitzen da. Baiño poza eman bai, e! Ta itten duenen dotorezikin, gaiñea...! zeatik gure mutiko txikik lehengon in zittun zazpi urte, ta harrek itten don euskera politte...! ta garbi garbi hitz eitten do, gaiñea, ta hizkera dotorea da hortan.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-31

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com